

Vzdělávací program ochrany dětí

Modul třetí

Ohlašování týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte

Vzdělávací program ochrany dětí

Modul třetí

Ohlašování týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte

Vítejte ve třetím vzdělávacím modulu programu EduCare na ochranu dětí, jehož nositelem v České republice je Sdružení Linka bezpečí spolu se Vzdělávacím institutem ochrany dětí (VIOD), o.p.s.

V předchozím modulu jste se naučili rozpoznat znaky syndromu CAN a jak reagovat v případě, že se vám dítě svěří.

V tomto modulu se dozvíte, jaké další kroky učinit, pokud se vám dítě svěřílo, nebo pokud máte podezření na týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte, které vás zatím neoslovilo. Zároveň si podrobně vysvětlíme jaké mechanismy se dají do pohybu v momentě, kdy vaše obavy nahlásíte.

Proč byste měl/a zakročit

Zakročit v případě týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte není snadné, ale jednou z nehoršičích věcí, kterých se můžete dopustit, je nic nedělat. Mnoho průzkumů problematiky týrání, zneužívání či zanedbávání dětí ukazuje, že nečinnost může vést k vážnému zranění nebo smrti. Vaše informace mohou být klíčové pro zamezení dalšího násilí.

Bezpečnost a blaho dětí je na prvním místě a veškeré obavy týkající se syndromu CAN, je třeba brát zcela vážně. Ochrana dítěte je prioritní, ostatní aspekty, včetně mlčenlivosti, ustupují do pozadí.

Jak byste měl/a zakročit

Pokud uvidíte, uslyšíte, nebo se zprostředkovaně dozvíte něco, co ve vás vzbudí obavy o blaho dítěte, zaznamenejte si to a nahláste to.

V Trestním zákoně nalezneme články, které upravují oblast nepřekážení a neoznámení trestného činu. **Nepřekážení trestného činu** - Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin týrání svěřené osoby, vraždu či pohlavní zneužívání a spáchání či dokončení tohoto trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody. Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.* **Neoznámení trestného činu** - Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal trestný čin týrání svěřené osoby či vraždu a takovýto trestný čin neoznámí státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, bude potrestán odnětím svobody.*

* Zákon č.140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o sociálně právní ochraně dětí upravuje povinnost zdravotnického zařízení při ošetřování úrazu dítěte, kde existuje podezření na týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte. Zařízení je povinno zajistit vyhotovení záznamu o této události (úrazu). Tento záznam je povinná provést osoba doprovázející dítě, nebo dítě samo (dostavilo-li se k ošetření bez doprovodu jiné osoby). Do záznamu je povinností uvést, jak k úrazu došlo. Jestliže zdravotnický pracovník zjistí, že charakter zranění neodpovídá popisu úrazu uvedeného doprovázející osobou, popř. dítětem, tuto skutečnost uvede do záznamu. Pokud doprovázející osoba či dítě odmítne záznam provést, napíše tuto skutečnost zdravotnický pracovník do záznamu. Tento záznam musí zařízení zaslat úřadu obce s rozšířenou působností. Dle trestního zákona i tak mají tato zařízení ještě oznamovací povinnost.

Pokud pracujete pro nějakou organizaci, obraťte se neprodleně na nadřízenou osobu. Vaše organizace může disponovat zvláštním pracovníkem ochrany dětí, kterému můžete své obavy postoupit, nebo má zavedeny postupy, které určují další kroky. Pokud takové postupy existují,

dobře se s nimi seznámete, abyste věděli/a, jaké další kroky provést.

Obecně je vhodné jednat opatrně, sdělit vaše obavy ostatním – včetně dítěte (s ohledem na jeho věk a hranice chápání), dle možností zapojit rodiče nebo opatrovníky. To se může zdát na první pohled podivné, zvláště pokud máte důvod se domnívat, že ke zneužívání dochází doma, avšak výzkumy ukazují, že poskytnutí podpory rodičům a rodinám obecně je často klíčem k prevenci dalšího zanedbávání nebo zneužívání.

V některých případech však můžete mít pádný důvod se domnívat, že dítěti hrozí bezprostřední a vážné nebezpečí. Potom je bezpečnost dítěte na prvním místě, bez ohledu na důsledky, jaké vaše kroky

mohou mít na rodiče nebo opatrovníky dítěte.

Sdělení vašich obav rodičům

V závislosti na okolnostech (viz další oddíl pojednávající o tom, kdy oslovení rodičů nebo opatrovníků není žádoucí) se prodiskutování vašich obav s rodiči nebo opatrovníky dítěte může ukázat jako klíčový první krok ke zjištění, zda-li ke zneužívání skutečně dochází. Máte například obavy, jelikož dříve zcela zdravé dítě najednou významně pohubne a začne vykazovat rušivé chování. Po promluvě s rodiči nebo opatrovníky se ukáže, že za změnou dítěte je naprosto nevinné vysvětlení, jako např. úmrtí v rodině, rozvod, nový přírůstek do rodiny nebo změna domácího prostředí, která dítě rozruší. Takové zjištění by vás mělo uklidnit a

navíc vám může pomoci podpořit dítě v přechodně kritické fázi.

Pokud se po promluvě s rodiči vaše obavy stupňují, projednejte záležitost neprodleně se svým nadřízeným nebo pověřeným pracovníkem ve vaší organizaci. V případě jejich absence se obraťte na policii či státního zástupce popř. orgán sociálně právní ochrany dětí.

Kdy oslovení rodičů není žádoucí

Pro postoupení záležitosti orgánu sociálně právní ochrany dětí či policii

Podrobný akční plán dalšího postupu

1. Prodiskutujte vaše obavy s rodiči nebo opatrovníky dítěte, pokud je to žádoucí.

Pokud diskuze s rodiči nebo opatrovníky dítěte není žádoucí, neprodleně kontaktujte vašeho nadřízeného, policii popř. orgán sociálně právní ochrany dětí.

Pokud po diskuzi s rodiči nebo opatrovníky dítěte považujete situaci stále za neuspokojivou, pokud předložené důvody vaše obavy nezmiřily, případně pokud podaná vysvětlení odporují racionálnímu uvažování, ihned informujte vašeho nadřízeného, policii, státního zástupce popř. orgán sociálně právní ochrany dětí.

2. Budte připraven/a sdělit níže uvedené informace.

- Vaše jméno, adresu, telefonní číslo a pozici. Pokud si přejete zůstat v anonymitě, nemusíte tyto údaje uvádět.
- Co nejvíce podrobnosti o předmětném dítěti, včetně jeho jména, data narození, adresy a názvu školy, kterou navštěvuje. Tyto informace byste již měl/a mít v evidenci pro případ nehody.

- Čeho jste byl/a svědkem, případně co vám dítě sdělilo, pokud možno včetně příslušných dat a podrobností ohledně aktuálního duševního stavu dítěte.
- Co dítě řeklo v reakci na sdělení vašich podezření nebo obav.
- Jaké kroky jste dosud učinil/a.
- Při nahlašování incidentu se s osobou, které událost hlásíte, dohodněte na tom co, kým a kdy bude rodičům a dítěti sděleno.
- Případ lze nahlásit telefonicky či písemně.

3. Policie či orgán sociálně právní ochrany Vám podají instrukce o dalším postupu, včetně informace o tom, zda uvědomit rodiče (zákonného zástupce). Policie, státní zástupce či orgán sociálně právní ochrany dětí poté přebírá odpovědnost za zajištění dalších potřebných šetření.

4. Pokud dítě vyžaduje okamžité lékařské ošetření, je vyhledání lékaře hlavní prioritou.

5. O všem co jste viděl/a, slyšel/a a učinil/a si vedte přesné a datované záznamy.

byste měl/a získat svolení rodičů, jestliže tím nevystavuje dítě zvýšenému riziku. Pokud se domníváte, že rodič nebo opatrovník dítě pohlavně zneužívá nebo vážně tělesně týrá, pak není vhodné záležitost diskutovat s rodiči, pokud tak nedoporučí policie nebo orgán sociálně právní ochrany dětí

A co dál?

Jakmile nahlásíte vaše obavy na orgán sociálně právní ochrany dětí nebo policii, přechází primární odpovědnost za shromáždění potřebných informací a rozhodnutí o dalším postupu na policii a orgán sociálně právní ochrany dětí.

V některých případech postačí krátké zhodnocení, které odhalí jednu nebo více nespokojených potřeb a situaci se řeší poskytnutím konkrétních forem podpory. V jiných, závažnějších případech, informace, které jste poskytl/a, iniciují zahájení důsledné kontroly podkladů a záznamů, jež se dotýká celé řady organizací. Pokud se vaše obavy potvrdí, může dojít k zahájení komplexního vyšetřování. Jestliže se objeví důkazy naznačující, že dochází ke zneužívání nebo

zanedbávání dítěte, svolá se pracovní tým pro ochranu dětí.

Tento pracovní tým je multidisciplinární povahy; tvoří jej společně lidé z rozdílných profesí a organizací, aby mohl každý přispět do diskuze. Jeho členy jsou většinou sociální pracovníci, všeobecný lékař, terénní pracovníci, učitelé a další odborníci.

V České republice není interdisciplinární spolupráce upravena zákonem. Každý resort má však k této součinnosti vypracovanou vnitřní směrnici, kterou se řídí. V praxi to znamená, že interdisciplinární týmy pracují dle možností a zvyklostí jednotlivých krajů.

Smyslem tohoto týmu je vytvořit si obrázek o životě dítěte a zjistit, zda dochází k týrání, zneužívání či zanedbávání.

Jaká je vaše role?

Jelikož jste váš klíčový přínos k řešení záležitosti již poskytl/a, je většinou rozumné přenechat další kroky na ze zákona odpovědných osobách.

Někdy se mohou odpovědné orgány rozhodnout zdržet se jakékoliv intervence v souvislosti s vašim nahlášením. Pokud vaše obavy o dítě přetrvávají, nebo pokud máte k dispozici nové informace, které naznačují zhoršení stavu, je důležité se nevzdávat. Vytvrďte ve svém úsilí. Pokud potřebujete podporu nebo pomoc, kontaktujte Rodičovskou linku 283 852 222 a sdělte zde své obavy.

Pracovní tým pro ochranu dětí je multidisciplinární povahy; jeho členy jsou tedy lidé z rozdílných profesí a organizací, aby mohl každý přispět do diskuze.

V tomto modulu jste se naučili jak postupovat v případě, že se vám dítě svěřílo, případně pokud máte podezření na týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte, které vás dosud neoslovilo. Dále jsme se seznámili s mechanismy, které následují po nahlášení vašich obav. V dalším modulu se seznámíme se správnými postupy a praktikami, jejichž cílem je zajistit blaho dětí a dozvíme se, jak se mohou osoby pracující s dětmi chránit před křivým nařčením nebo obviněním.

